

CSAK BELÉPŐVEL!

Az anyagi szükség furcsa ösztönzője a művelődési háznak. Meg kell keresniök fenntartásuk és működésük költségeinek nagyobbik felét. A zsombói szilveszter azonban szélsőséges példával is szolgált.

A forráskúti Átokházáról ment be a Kormos házaspár, hogy megnézzék a televízió vidám műsorát. A bejáratnál mindjárt útjukat állták a jegyszedők, mondván: itt most bál van, aki be akar menni, váltson jegyet. Akár fiatal, akár öreg. Ha a tévét nézi, ha bambit iszik, akkor is.

Itt a baj. Vannak esetek, amikor ránézésre meg lehet állapítani, bálba jött-e valaki, vagy nem. A kor árulkodik. Valaki elhibázta Zsombón.

Nem várjuk meg a választ, ide írjuk rögtön: ismerjük a zsombói speciális helyzetet. A tervezők elfelejtették, hogy a nagyterem igénybevétele esetén az összes többi helyiség eredeti funkciója szerint használhatatlan. Klubszobák, irodák mind innen nyílnak. Pedig ezek a kis termecskék éppen arra valók lennének, hogy egyidőben, egymástól függetlenül több népművelési formának is szálalást adhasson a művelődés háza. Még szilveszterkor is! De ez mégsem lehet most mentesség. Néha azért rá kell nézni az emberekre.

H. D.

RÓZSAÜGYNÖK — ÁLRUHÁBAN

Nagy a szőregi rózsakertészek tudománya. A sok tövis közül olyan világszép piros, vörös, fehér és sárga virágokat csalogatnak elő, hogy vágyakozik utána a holland polgár is, az olasz is, illet kérnek valahová a Szovjetunióba is. A virágkertész is szereti a szép virágokat, de neki az a legszebb, amelyiket leghamarabb megveszik.

Híresek a szőregi rózsák. Akad azért rossz hírük is. Bár hosszas huzavona után most is elintéződtött a dolog úgy, mint máskor, belenyúlt Bakos János a zsebébe, és visszafizette a pénzt végre, mégis érdemes meghallgatni az ecsédi Nagy Lajos panaszát.

Tavaly nyáron felkereste egy harminckörűli férfi. Rózsatöveket kínált eladásra. Készséges magyarázatot adott az ügynök, hogyan is lehet majd megtudni, melyik rózsza milyen virágot hajt. Vagy gépkocsival hozzák, és átadásakor megmondják, vagy postán küldik — akkor pedig a ráragasztott címke árulkodik. Sokan rendelték a faluban rózsatöveket, sokan tervezgették, melyiket teszik majd az udvarra, melyiket a ház elé a kiskertbe. Jött is a csomag, minden az előírás szerint érkezett csak az árulkodó címke hiányzott mindegyikről. Mivel ez nem „ki mit tud?”, hanem szabályos rózsavásár, azonnal reklamáltak, sürgős tájékoztatást kértek Bakoséktól. Később visszaküldték a rózsákat, követelték az árát. Szőregen azonban nem nyugtalanodtak a Rákóczi utcában annyi-

ra, mint Ecséden. Teltek a hetek, hónapok, sehol semmi.

Végre, mint mondtuk már, visszakérültek a forintok jogos tulajdonosukhoz Bakos János alitása szerint. Egy zseniális fogás rabjai vagyunk azonban továbbra is, azért olvassuk tovább a levelet. Föltűnik a rózsailatra várakozó jámbor ecsédieknek, hogy az ügynök hol ilyen, hol olyan ruhában, szakállal vagy csupasz állal, szemüveggel vagy anélkül, ilyen-olyan nevek fedezékéből árulta a rózsákat. Meg is kérdezték tőle, mire jó ez a gondos munka. Nem olyan ember az ügynök, hogy néhány szóval sarokba lehetne szorítani. Azt mondja a kíváncsiskodóknak, körözi a rendőrség, azért teszi. Jó mi? Az ugye világos, ha a rendőrség körözné, éppen ő nem mondaná meg — de mire jó akkor a jelmezváltás? Lehet, hogy télen Mikulás, és nyáron próbál? Vagy csak annyi az igaz, hogy valami görbe ügylet ez?

Bakos János jót nevet a dolgon, cseppet sem háborog, hogy az ő rózsáit így árulják. Legfeljebb azért mérges, hogy az ügynök megbízóit is változtatja. Erősíti a konkurenciát. Magyarául: öngól. Ezt már nem szereti. Az üzletre kényesebb, mint a hírnévre.

A tanácsnál elfelejtem, kit is keresek. Annyit mondok csak, olyan rózsakertészt keresek, aki nem játszik mindig tiszta lappal. Kapásból mondják Bakos János nevét. Végigmehetek az utcán ugyanezzel a kérdéssel, odatalálok hozzá. Lehet, hogy Ecséden is így mondanák.

Jó híre van a szőregi rózsáknak. Ennek köszönhető, hogy tényrnyi kis kertek hatalmas hasznót teremnek évről évre. Vigyázni kéne jobban a hírnévre. Jó munkával, tiszta lappal, tiszta kezű ügynökökkel, és a károsult fenyegetése helyett sűrű bocsálatkéréssel, ha mégis hiba csúszik a kiszolgálásba. Vagy egy bizonyos jövedelem után ezek már sokadrangú kérdések?

Gazdag
István

GYÖNGE VÁSÁR VOLT

Az. Nagyon is gyöngécske. Mindössze két félsorból állt az idei első kirakodó vásár Szeged városában. Ennek valószínű több oka is lehetett. Egyik az, hogy hideg volt az idő, s kinek van kedve egész délelőtti a Marx téren fagyoskodni. A másik ok materiálisabb természetű. Sok munkahelyen már december végén kifizették a januári járandóságot, s ugyan kinek maradt pénze annyi ünnepnap után. Aprópó, ünnepnapok. Hát tudták egyáltalán az emberek, hogy január negyediké az vasárnap? Ilyen nagy ünnepnapit kavalkádban. Lehet, hogy ezek voltak a determináns okok, de az is meg lehet, hogy egészen másfélék. A vásározzók lélektanát ki ismeri? Senki. Én sem.

Mik vannak!

Engem például éppen a hideg időjárás vezérelt a kirakodó vásárra, s persze Magdolna leányom erőszakossága. A leányzó ugyan még csak általános iskolai tanuló, de roppant fogékony a közzgazdaságtan iránt. Korcsolyára fájt a foga, s úgy vélekedett, hogy az sokkal olcsóbban beszerezhető a ponyvás placcan, mint az üzletben. Korcsolya mindössze két darab volt, de egyik sem ütötte meg a mértéket. Az egyik azért nem, mert ötvenes lábra készítették és nem lehetett állítani rajta, a másik pedig rossz volt. Ezzel hivatalos küldetésem be is fejeződött a vásáron, de a nem hivatalos sokkal érdekesebb volt.

Hogy mik vannak! S mik nincsenek!

A börtön felőli oldalon galambok és apróbb madarak: stiglincek, törpepapagájok és természetesen madáreledek, zacskókban, kosarakban. Van aki hangosan kínálja a pürszlit!

— Idomítható postagalamb. Tárjaniaknak előnyös, amíg a telefonot be nem vezetik.

Hangoz nevetés.

— Ugyan kérem, városi bérházba galambot?

— Akkor vegyen stiglincet.

Ponyván ponyvák

Menjünk tovább. Az első felsor a ruhásoké. Hogy honnan kerül ide annyi pufajka, azt

csak az isten tudja. Negyvennégyes férfi félcipő, fekete, használt, új féltalp rajta. Ötven forintért tartják, húszért viszik. A talpalás legalább hatvanba került.

Arrébb könyvek. Ponyván ponyvák, stílusosan. Hajdani Friss Újság-regények. A hátlafron tányéros méleg: „Többet ér, mint az ára.” Az egyik serpenyőben 6 fillér, a másikban a regény, amely mélyebbre billen, mint az ára. Ezerkilencszázharminchatos évszámú Tolnai Világlapja, bekötve hetven forint.

A másik ponyvánál meg kell állni. Itt finom dolgok találhatók. Egy fényesre szidolozott tiszti kard, bojtkokkal együtt. Háromszáz forint. S akinek a kard önmagában kevés lenne, mellette találhat kívánsága szerint kitüntetések. Valódi kisézüst, Károly-kereszt és KALOT-jelvény. Horthy „ötös” hatvan forintért, de annyira kopott, alig látszik rajta valami. Üvegtartályos petróleumlámpák. Szépek, tiszták. S egy szakkönyv: Alkalmazott ballisztika. Az m. kir. tüzérség részére. Írta egy sok előnévvel rendelkező tüzérezredes.

Bor is van benne

Villamosság cikkek. T-dugó, valódi porcelán, egy három plusz kettes rádió teljes csőállománya, enyhén füstösek. „Gyárilag is ilyen” — mondja az eladó. Zsebkóra. „Ezüst” — kínálják. Kérem, hogy húzza fel, mert nem jár. Berreg a gombja, de csak visszafelé tekeri. Előre nem megy. Ledobja a ponyvára. Tárgyatlan. Egy hatalmas, repedt cserép pipa érdemel még említést ezen a placcan. Az is elkel?

Vége a másik felsornak is.

Igyunk meg egy bögre forralt bort. Édes, fahéj illatú, lehet, hogy bor is van benne. Meglegnek meleg s az a fontos.

Egyszóval, az idei első vásár gyöngé volt.

Horváth
Dezső

A BÁCSI ÉS A NÉNI

Két ablaka van a háznak. Egyikben az egyik áll, másikban a másik. Nézik a telet. Örülnek, hogy együtt nézhetik.

Gyerekkori ismerősök. Egyetlen ház választotta el tanyájukat egymástól akkor. Amikor szép nagylány lett a Rozál, és kutasos-kalácsos vőfély, a Pali, még csak gondolatban sem számították, hogy pár lesz belőlük. Vigan ment férjhez a lány, nagy lakodalmat csapott a legény is. Eltek világukat, de nem jól.

A bácsi huszonöt esztendeig magában számllalta a nappalokat is, éjjeleket is. Elvált tőle a feleség. A néni is panaszkodik: elmondhatatlanul nagyon rossz élettem volt nekem. A kutyának külön sors jutott. Mégis megkönyyezteti az emléket.

— Sajnálom, persze hogy sajnálom. Csak szeretett volna élni még ő is. A rosszat is meg lehet szokni. Addig zötykölődöttünk, addig rázódtunk, reszelődöttünk, csiszolódtunk, amíg aztán nagyon hiányzott, hogy elment. Jobb a rosszal, mint a rossz nélkül. Abban a sötét, hosszú téiben egyedül tettem. Ha jött a fiam, csak sirtam: Vigyetek el, nem maradhatok itt egyedül! Az ajtót se lehetett bezárni. Ha én az ajtót jól be tudom csukni, még most is magánasszony volnék. Igaz, most is az vagyok, mert ehhez a bácsihoz én nem mentem hozzá, meg nem is megyek. Minek mennék? Mondom a lányomnak, mit szólnátok, ha másképpen csinálnám a sorsomat. Én tovább egyedül nem leszek.

— Mit akar, öreganyám? Férjhez akar menni?

Jaj, röhögött a lányom, a hasát fogta. Kövér asszony, olyan,

mint egy kemence, fogja a hasát, kiabál, hogy öreganyátok férjhez akar menni. Mit szoltok hozzá, gyerekek?

— Szégyelheti magát. Hetvenéves vénsgüre minek még magának a férfit?

En férjhez nem mék, de ha én-mellettem való illetőt veszek magamhoz, ebből parancsolna valaki? Mert ha első lennék, vagy utolsó, nem is szólnék, de se első, se utolsó nem vagyok abban, hogy ilyet cselekszek. A fiam azt mondta, nem bánja, de előbb látni akarja azt a bácsit. Ha ismeri, többet ér száz lakatnál, száz szolgálnál. Eljöttek, itt beszélgettek. Így mondta a gyerek:

— Hát ide figyeljen! Ha maga csak azért jött, mert maga van az anyám, hogy ne legyen maga, meg maga van maga is, ne legyen maga se maga, akkor én nem teszek ellene semmit. Hozza el a cökmökjait, lakjanak együtt.

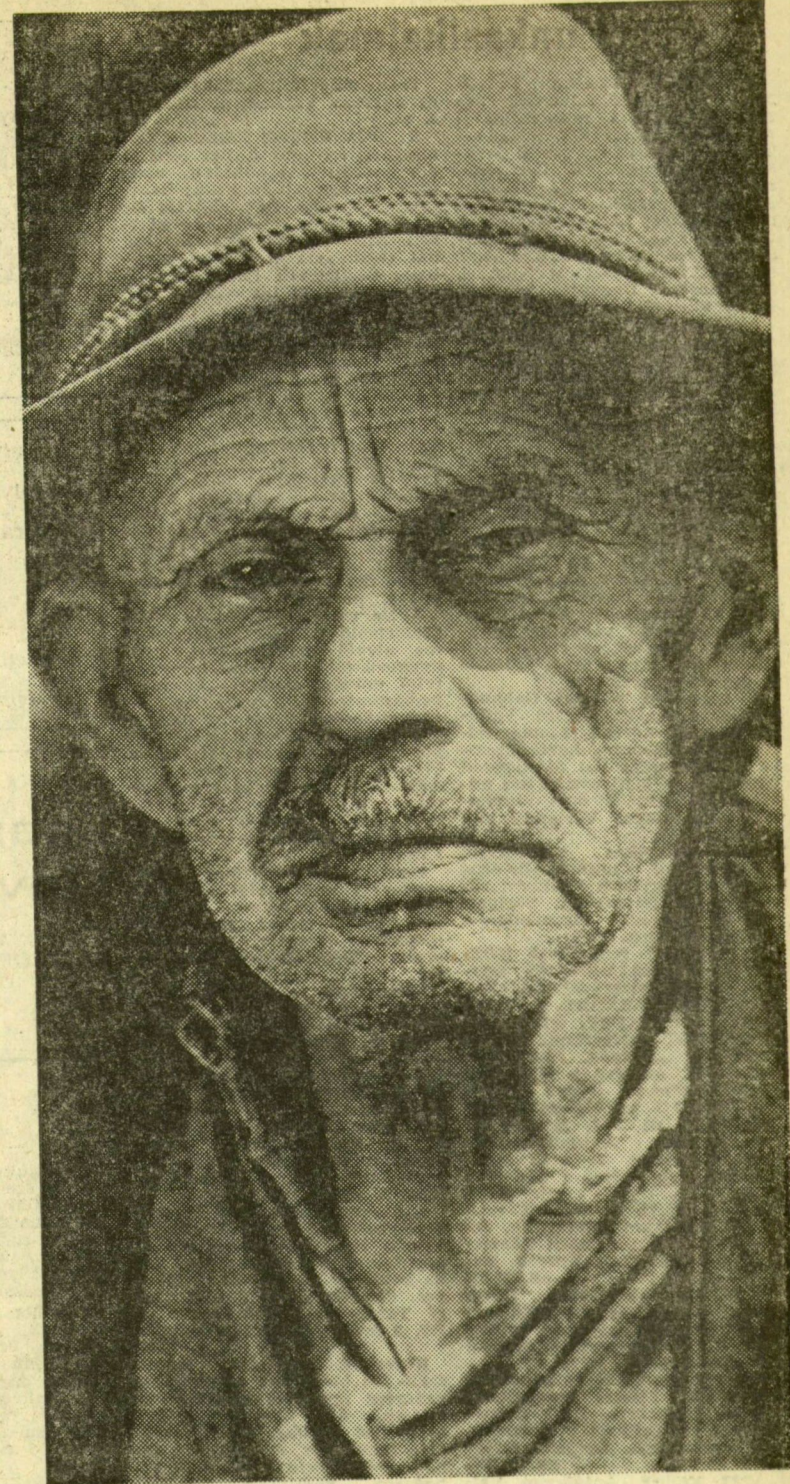
Amikor először megkérték a kezem, nem örültem neki ennyire. Édes fiam, de jó embernek neveltelek én téged!

Szombaton a félhármassal el is jött a bácsi, hogy másnap majd kocsihoz hozzák a süldőket is, meg a miegymást. Tán ide, tán oda, beszélgetünk, melegsünk. Beállít a vejem, hogy megnézné ő is, kit fogtam magamnak.

— Adjon isten, apukám, kedves tatukám!

— Ide figyelj fiam! Ez neked nem apukád, nem édesapád, nem is tatukád, ez csak egy Pali bácsi.

Egy pohár bort, kettőt, egy litert is, másikat is, akkor aztán elkezd, hogy ide-oda, erre-arra, kend férjhez ment? Pali bácsit elmondta kódusnak, piszoknak, szemétnak — eredj, mert kiirta-

Öregember

lak, mint egy kutyát — kiabált neki, aztán kilökte az ajtón.

Gondolhatja, hogy érzi magát egy öregasszony ilyenkor. Az úton nem jött senki, a szomszédok alusznak, nem ég a lámpa sehol. Éjszakának évadján hová lett ez a szegény ember? Reggel eljöttem, megnéztem, hazatért-e, történt-e vele valami. Hát ez a szegény bácsi itthon volt. Éjfél után kettőkor ért haza. Jött utána egy kis magánautó, nem mentő, hanem egy kis taxi, kiállt elbük, ha ellöki, jó, ha nem, úgy is jó.

— Elvinnének-e a pénzemért a Bába keresztig?

Dehogy ütötték el. Elhozták szépen, a pénzt meg el se fogadták. Én otthon nem mertem maradni, itt maradtam. Van itt nekem olyan életem! Két éve vagyok itt, de ez a bácsi még azt se mondta, állj arrébb, vagy egy komoly szömet ez még nem vett rám. Nem is adtam rá alkalmat. Kimosom a ruháját, ő meg fölolvágja azt a kis fát. Így szép az élet.

Nem élünk házasságot, megvagyunk. Miért esküdnék én meg vele. Szép az eskü, ide hallgasson, de ha nem tudnak együtt élni, minek az eskü? Nem úgy vagyunk mi már, mint a fiatalok. Mi már öregek vagyunk, mi egymás gondviselését vállaltuk, és őrá, ő énrám vigyáz. Érti?

Jobban csak akkor értem, amikor kérnek, hogy fényképezzem le a bácsit. Igazolványba kellene, régóta sürgetik, de nehéz azért bejutni a városba. Mellképhez is átöltözködik tetőtől talpig. Fehér ing, meg is fésülködik a kucsma alá. Nézi a néni, neveti. — Állj ide te is — hívja a bácsi. Kicsérelődik a meleg téli kendő nyárra, összekulcsolt öreg ujjakkal megfogják egymás hetvenesztendőcsontos, ráncos kezét, látni, hogy szorítják, húzódnak egymáshoz, összeér a válluk, végig a karjuk, nézik egymást. Most multak húszévesek.

Aztán visszamennek a házba, egyik az egyik ablakban áll, másik a másikba. Lesz-e nagy tél az idén?